

Mechelaar Pat Donnez zwaait na 40 jaar af bij VRT en laat interviewer in hem aan het woord in boek 'Berg En Dal'

Als de dag van gisteren kan Pat Donnez zich nog herinneren hoe zijn vader hem naar dat eerste gesprek bij de toenmalige BRT reed. En vandaag, veertig jaar later, trekt de Mechelse radiomaker er de deur achter zich dicht. "Al die jaren, ze zijn gevlógen. Maar op mijn 65ste broed ik nog op ideeën en bruis ik van energie."

TEKST: Ilse Dewever
BEELD: Joren De Weerd, RR

Na veertig jaar neemt radiomaker en auteur Pat Donnez afscheid van de VRT en Klara in het bijzonder. Veel van zijn programma's werden geprezen en bekroond. Denk aan *Titaantjes*, *Zot Van Elsschot* of *Dat Heet Dan Gelukkig Zijn*. In zijn nieuwe boek *Berg En Dal* blikt hij terug op memorabele ontmoetingen die hij de afgelopen dertien seizoenen in zijn laatste radioprogramma op Klara had. Maar Pat is nog niet uitgezongen: op 6 mei stelt hij in Mechelen zijn stadsgebedicht voor en, wie weet, gaat hij straks ook nog écht zingen. "Ik zou nog graag een album maken met eigen nummers. Ze liggen al klaar."

Dertien seizoenen lang begon je de gesprekken in *Berg En Dal* met de vraag: "Zit je op een berg of zit je in een dal?" Waar bevind jij je op dit moment?

Pat Donnez: "Ik zou heel erg de waarheid geweld aandoen mocht ik nu zeggen dat ik in een dal zit, maar ik behoed me ook voor al te onstuimig gejuich. Ik zit op een berg, ja, want er zit nogal wat aan te komen. Op 6 mei wordt mijn mooi vormgegeven stadsgebedicht ontsluitend op de muur van Het Predikheren in Mechelen. Daarnaast is er het afscheid van de VRT dat ik kan bezegelen met het boek *Berg En Dal*. Er lopen twee tournees en in het najaar komt er een nieuwe roman. Enfin, het leven lacht mij toe."

Je interviews hebben je geleerd dat de jonge jaren allesbepalend zijn voor wat een mens later wordt of doet, schrijf je in je nieuwe boek. Had jij als jonge snaak al de wens om radiojournalist te worden?

"Ik was 12 jaar, toen ik er mezelf op betrapte dat ik in de badkamer de shampoofles gebruikte als microfoon om een denkbeeldige geïnterviewde aan de tand te voelen. En dat mocht toch al snel iemand bekend zijn. Minstens een paus of Elton John of de president van Amerika. Die heb ik heel vaak bezocht met mijn shampoofles in de hand. In de badkamer van mijn ouderlijk huis ligt dus de kiem van mijn mediacarrière. Mijn jaren als interviewer hebben me ook geleerd dat 'wat je niet kapot maakt, je weerbaarder maakt', zoals de filosoof Nietzsche zegt. Het viel me op dat behoorlijk wat gesprekspartners werden gepest op school, net als ikzelf. Bij een zwemles hebben enkele *bullies* me ooit zolang onder water gehouden dat het geen haar scheelde of ik was verdronken. Gelukkig heeft een held, die nochtans niet zo struis van lijf en le-

"Niets zegt dat ik geen radio blijf maken"

den was, me bijtijds gered. Ik heb toen tegen mezelf gezegd: 'Zoiets laten we nooit meer passeren.' Ik geloof oprecht dat deze gebeurtenis me weerbaarder heeft gemaakt."

Toen je veertig jaar geleden bij de BRT begon, kwam het interviewen toen al vlug op je pad?

"Nee, ik ben begonnen bij de toenmalige Wereldomroep. In één jaar tijd deed ik daar alles wat ik maar zou kunnen doen in de komende veertig jaar. Van de Vlaamse top tien presentatoren voor missionarissen in Lubumbashi over reportages maken in de sluitende steenkoolmijnen tot recensies brengen van een theaterfestival. Zo'n zender was ideaal om de knepen van het vak te leren, zonder al te veel pottenkijkers. En tegelijk ontdekte ik er de magie van radio. Zoals later in mijn documentaires bij *Piazza*, kon je vanachter de microfoon met de juiste filter en bijkomende geluiden zoveel sfeer creëren dat het leek alsof je pakweg op de noordpool zat, en niet in de studio. De droom dat je als radiomaker luisteraars kan meenemen in jouw wereld, heb ik een leven lang gekoesterd. Daarom heb ik een broertje dood aan camera's in een radiostudio."

Nochtans ben je voor de meeste mensen vooral die scherpe interviewer? Wat zijn je truken?

"Ik ben me er zeer goed van bewust dat men mij beter kent als interviewer, terwijl ik de auteur in mezelf meer koester dan de journalist. Ik weet niet of interviewen een gave is, ik betwijfel het zelfs. Een goede interviewer moet in de eerste plaats actief kunnen luisteren en dan op het juiste moment een volgende vraag stellen. Als journalist moet je peilen naar die kwesties waar mensen onbewust mee zitten. Dat vergt een werkwoord dat hoe langer hoe meer in onbruik is geraakt, namelijk 'aandacht'. Mijn privéleven heb ik daarbij altijd rigoureuus afgeschermd. Sommige van mijn collega's vinden zo'n interview het einde, alleen jammer dat er ook nog een gast bij zit. Bij sommigen lijkt het alsof ze het liefst van al zichzelf zouden interviewen."

Sinds 2010 ben je verbonden aan Klara, terwijl je daarvoor jarenlang voor Radio 1 werkte. Lag je nooit wakker van het verschil in luistercijfers?

"Er lagen drie voorstellen op tafel: ik kon op Canvas beginnen met een praatshow, op Radio 1 met een nieuwe versie van *Levende Lijven* met publiek, of op Klara mijn ding doen. Toen ik voor Klara koos, vroeg net-hoofd Chantal Pattyn of ik me realiseerde dat ik nog maar door een vijfde

van mijn publiek beluisterd zou worden? Ik heb daarop gezegd dat ik de weinige luisteraars die zouden overblijven, zou koesteren. Maar vergeet niet: Klara is dan wel de kleinste zender van de VRT, het zijn toch nog altijd een paar Sportpaleizen vol voor wie je radio maakt. En ook belangrijk: voor het aantal luisteraars dat ik verloor, kwam er verdieping in de plaats."

Alleen al uit de titels van je programma's blijkt dat boeken een grote rol spelen in je leven. Alleen al omdat er zo weinig aandacht voor literatuur is in de media, zal jouw vertrek een groot gemis zijn.

"Nochtans heb ik nooit een boekenprogramma gepresenteerd. Als je vooraf expliciet stelt dat het over boeken zal gaan, lopen driekwart van je potentiële luisteraars of kijkers weg. 'Bah, een boek!' Ik pak het anders aan: ik nodig iemand uit en die mag boeken meebrengen. En gaandeweg lezen we er dan een fragment uit voor en hebben we het erover. Luisteraars komen vaak op een boek terug, terwijl ik mezelf geenszins beschouw als een missionaris van de literatuur. De beheersovereenkomst stelt dat er ook programma's over literatuur op de openbare omroep moeten zijn, maar de laatste 25 jaar zijn die stuk voor stuk geflopt. Die programma's zaten vol rubriekjes, waarbij het allesbehalve over boeken mocht gaan. Ik zou het wel een uitdaging vinden om op televisie een uur lang over een thema als kalverliefde, troost of woede te spreken en daar dan af en toe boeken bij te betrekken. Misschien komt dat er nog wel van."

Als je terugkijkt op je carrière bij de openbare omroep, in hoeverre is de VRT dan veranderd in de voorbije veertig jaar?

"Toen ik begon, werd de BRT onder collega's smalend een perfect lopend ministerie genoemd, alleen jammer dat er ook nog programma's moesten worden gemaakt! Natuurlijk zijn er legendarische verhalen, maar de essentie – het aan de man brengen van een goed verhaal – is gebleven. Wie van buiten af het bedrijf komt leiden, moet vaak constateren dat de VRT geen gewoon huis is. Er zijn weinig plekken in Vlaanderen waar op zo'n kleine oppervlakte zoveel talent en verbeelding rondloopt. Ik hoop dat de VRT een verbeeldingsfabriek mag blijven. En dat men er programma's kan maken die de concurrentie niet kan of wil brengen."

Met zijn vernieuwingsoperatie binnen de VRT lijkt CEO Frederik Delaplace nochtans een commerciële koers te

varen.

(*wikt zijn woorden*) "Als de indruk gewekt zou worden dat de VRT als openbare omroep de commerciële achteraloop, zou die indruk op zijn minst gecorrigeerd moeten worden. Veertig jaar lang heb ik mijn kritiek op het bedrijf of het station waarvoor ik werkte binnenskamers gehouden. Je zal me niet kunnen betrappen op één onvertogen woord over het huis. Ik begrijp Delaplace als hij zegt dat we onze vuile was niet collectief moeten buiten hangen. Maar het wordt lastig als je die vuile was niet binnenskamers in wasmachines kunt stoppen. Je moet wat op je lever ligt ook kunnen aanklaarten. Ik zal niet verhehlen dat ik meermaals in mijn carrière werd gevraagd om over te stappen naar een andere mediaspeler, maar ik heb dat nooit echt overwogen. Diep van binnen wist ik dat ik de VRT toch nooit de rug zou toekeren."

Straks zwaai je af bij de VRT. Heb je spijt?

"Naast de VRT doe ik veel dingen die mij net zo dierbaar zijn. Niets zegt dat ik straks geen radio, televisie of podcasts blijf maken, maar moeten vertrekken bij je werkgever, omdat je een bepaalde leeftijd hebt bereikt, voelt heel arbitrair. Op mijn 65ste broed ik nog op ideeën en bruis ik van energie, al zijn de jaren gevlógen. Ik weet nog als de dag van gisteren dat mijn vader me voor een eerste sollicitatiegesprek naar de BRT reed en nu is het al gedaan. Maar het blijft een feit dat er een pak mensen voor mij recent zijn moeten vertrekken die nog volop in het leven staan en nu elders aan de slag zijn. En geef ze eens ongelijk. Ik denk niet dat ik ooit met pensioen zal gaan. We gaan gewoon door."

Je programma *Titaantjes* had als slogan 'Over wat het is, of zou kunnen geweest zijn'. Ben je tevreden met wat er is, of had het mooier kunnen zijn?

"Tien jaar geleden zei ik hierover in een Nederlandse krant dat ik nog maar 10% van mijn mogelijkheden had benut, terwijl ik toen ook al dertig jaar in het vak zat. Waarschijnlijk heb ik dat toen aangedikt om mezelf scherp te houden en toch maar niet gemakzuchtig te gaan achteroverleunen. En daar zal ik over blijven waken tot op mijn sterfbed toe. Ik durf wel te stellen dat ik een deel van wat ik wil en kan, heb gerealiseerd. En hoewel ik mezelf niet zou omschrijven als superambitueus, zijn er toch nog een aantal dingen waar ik geen 'nee' tegen zou zeggen. Zoals het schrijven van een bestseller. Ik zing ook heel graag en niet onverdienstelijk. Daarom zou ik ook nog eens graag een album maken met eigen nummers."

"Ik zing ook heel graag en niet onverdienstelijk. Daarom zou ik graag een album maken met eigen nummers. Ze liggen al klaar."

“Ik begrijp Delaplace, CEO van de VRT, als hij zegt dat we onze vuile was niet collectief moeten buiten hangen. Maar het wordt lastig als je die vuile was niet binnenskamers in wasmachines kunt stoppen.”

Ze liggen al klaar. En nu we toch zotweg zitten te fantaseren: mijn jongensdroom was acteren in een film of serie, die ik dan bovendien ook zelf heb geschreven. En dat jongetje krijg je niet makkelijk uit die ouwe vent, hoor. Er is dus nog genoeg om naar uit te kijken. Of ik niet gefrustreerd zal zijn als ik dit alles niet kan realiseren? Nee, maar er moet wel genoeg goesting overblijven om het te willen doen.”

Tot slot, in 2009 was je de eerste Mechelse stadsartiest en zaterdagavond zal je stadsgedicht worden onthuld. Wat betekent je geboortestad voor jou?

“Ah, Mechelen! Als er interprovinciale kampioenschappen om het hardst klagen zouden zijn, dan winnen de Mechelaars met de vingers in de neus. Anderzijds heb ik Mechelen ook ontiegelijk lief. Het zegt iets over de stad dat, als we met 22.000 supporters van Malinwa de bekerfinale tegen Antwerp verliezen, wij toch nog gepassioneerde kakkers blijven. En dat geldt evengoed voor Racing. Ik zeg altijd dat ik een volbloedkaker ben met een hart voor Racing. Buitenstaanders moeten geen grappen maken over Mechelen, al zijn wij tegelijk de eersten om met onszelf te lachen. Een Mechelaar mag steen en been klagen over de Vesten, maar laat niemand van elders er kritiek op uiten. Nee, het is ónze stad.”

• *Berg En Dal*, Pat Donnez, Borgerhoff & Lamberighs, 280p
Onthulling stadsgedicht 'M' van Pat Donnez, op 6 mei om 19.30u, aan de kloostermuur van Het Predikheren, Goswin de Stassartstraat 88, Mechelen.

PAT DONNEZ BERG EN DAL

Een gebruiksaanwijzing bij het leven

